
ІННОВАЦІЙНІ ІМПЕРАТИВИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 330.341

*Дуба Олександр Михайлович,
Гернего Юлія Олександрівна²*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті здійснено аналіз теоретичних підходів до розуміння сутності інноваційної діяльності, обґрунтовано точки зору класиків політичної економії, а також наших сучасників. Наведено підхід до розуміння співвідношення інноваційного процесу та інноваційної діяльності, що характеризує практичну спрямованість останньої. Проаналізовано результати інноваційної діяльності в Україні, окреслено її основні тенденції та проблеми, зроблено пропозиції для їх вирішення.

Ключові слова: інновація, інноваційний розвиток, інноваційний процес, тенденції інноваційної діяльності, національна економіка.

Вступ. Однією з найважливіших умов для досягнення стійких конкурентних переваг національної економіки на міжнародному ринку є рівень її інноваційного розвитку. Тому, в умовах динамічних змін сучасного суспільства, актуальності набуває обґрунтування усіх наявних можливостей для впровадження інновацій. У даному контексті постає питання визначення теоретичних основ і дослідження прикладного аспекту в Україні. У зв'язку із актуалізацією наведених проблем, вони знайшли своє відображення у працях класиків політичної економії, а також сучасних вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед них: Б. Санто [1], П. Друкер [2], Г. Менш [3], А. Маршал [4], Л. Вальрас [5], В. Зянько [6], О. Захаркін [7], С. Покропивний [8], Р. Фатхудинова [9] та інші. Незважаючи на те, що сутність інноваційної діяльності досліджували багато авторів, усе ще не існує підходу, який би дозволив пов'язати теорію із практикою реалізації пріоритетів інноваційної діяльності в Україні.

Постановка задачі. На сьогодні розвиток ринкової економіки України вимагає від суб'єктів господарювання систематичної інноваційної діяльності, що зумовлює потребу поєднання теорії із практикою. Тому, метою нашого дослідження є систематизація поглядів щодо обґрунтування суті інноваційної діяльності, аналіз інноваційної діяльності в Україні.

Результати. У теоретичному аспекті інноваційна діяльність є достатньо багатогранною, що зумовило виникнення ряду непов'язаних спектрів поглядів щодо теоретико-прикладних характеристик даного поняття. На сьогодні у вітчизняній і зарубіжній науці не існує єдиної точки зору щодо категоріального

---

* **Олександр Михайлович Дуба** — канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри банківських інвестицій, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Юлія Олександрівна Гернего — канд. екон. наук, доцент кафедри банківських інвестицій, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», julia13ctasa@yandex.ru.

апарату дослідження інноваційної діяльності. У результаті, часто одним поняттям позначаються явища й процеси, які мають суттєві відмінності за характером інноваційних робіт, періодом їх проведення, кінцевим результатом і тому подібним. Самі по собі термінологічні відмінності не можуть перешкодити здійсненню інноваційної діяльності. Проте у випадках, пов'язаних із визначенням пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, наданням їм економічних преференцій, ця обставина має суттєве значення. Тому, різноманітні погляди на трактування поняття інноваційна діяльність узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

№ з/п	Автор	Визначення інноваційної діяльності
1	П. Друкер	Це кропітка робота, яка потребує неабиякої майстерності, наполегливості, самовідданості (що не можуть компенсувати талант й освіченість) та творчості, переважно в одній сфері діяльності; інноваційна діяльність має бути пов'язаною з ринком, сфокусованою на ринок та ним керуватись [2]
2	Б. Санто	Рушійною силою і первинним джерелом інноваційної діяльності є інтелект людей і творчу людську активність [1, с. 7]
3	Г. Менш	Процес, спрямований на розробку і реалізацію результатів закінчених наукових досліджень або інших науково-технічних досягнень у новий чи удосконалений продукт, реалізований на ринку, у новий чи удосконалений технологічний процес, використовуваний у практичній діяльності, а також пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки [3].
4	І. Воловельська, О. Захаркін	Діяльність, що передбачає планування, організацію, керівництво, мотивацію та контроль щодо об'єкта управління шляхом розробки та застосування системи стратегій (обраних залежно від інноваційного потенціалу підприємства і факторів впливу зовнішнього середовища), спрямовану на досягнення поставленої перед підприємством мети [7, с. 275]
5	П. Харів	Одна із форм інвестиційної діяльності здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво й соціальну сферу, що включає: випуск і поширення принципово нових видів техніки й технології; прогресивні міжгалузеві структурні зміни; реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил; розробку і впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального й екологічного становища [10, с. 51]
6	С. Покропивний	Процес, спрямований на розроблення і реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий чи вдосконалений продукт, реалізований на ринку, у новий чи вдосконалений технологічний процес, використовуваний у практичній діяльності, а також зв'язані з цим додаткові наукові дослідження й розробки [8, с. 24]

Закінчення табл. 1

№ з/п	Автор	Визначення інноваційної діяльності
7	Р. Фатхутдінова	Діяльність, спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення й відновлення номенклатури та поліпшення якості продукції, що випускається (товарів, послуг), удосконалювання технології їхнього виготовлення з наступним упровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому й закордонному ринках (це стосується також інноваційно-інвестиційної діяльності) [9]
8	О. Хмельницька, Г. Лановська	Процес зі стратегічного маркетингу, НДДКР, організаційно-технологічної підготовки виробництва, виробництва і оформлення нововведень, їх впровадження та комерційної реалізації на ринку з метою отримання прибутку, поширення в інші сфери [11, с. 87]

В економічній літературі висвітлюються різні точки зору щодо сутності інноваційної діяльності, але багато авторів схильні розуміти під нею те, що забезпечує трансформацію ідей (звичайно результатів наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень) у новий чи вдосконалений продукт з попитом на нього ринку, у новий чи вдосконалений технологічний процес, що знайшов використання у практичній діяльності [12, с. 111].

У зазначеному контексті розглядаємо пропозицію А. Сміта, який головними факторами розвитку виробництва вважав працю і капітал. Збільшення продуктивності праці — процес заміщення фактора живої праці фактором капіталу. Тому, застосування нової техніки і технологій розглядалися як наслідок, а не як причина розвитку виробництва [13]. Представники неокласичної школи, фундаторами якої є А. Маршал і Л. Вальрас, розглядали інноваційну діяльність через призму теорії граничної корисності як чинника вартості товарів [4; 5].

І класики, і неокласики до 30-х років ХХ століття, визнаючи важливість результатів інноваційної діяльності, розглядали їх як зовнішній фактор впливу на підприємства, а не як внутрішню причину їх розвитку. Об'єктивною причиною таких поглядів було те, що у той період інноваційна сфера була переважно організаційно відокремлена від виробництва. Уявлення про інноваційну діяльність як зовнішній фактор економічного зростання отримало назву концепції екзогенної (зовнішньої по відношенню до підприємств) інноваційної діяльності [6, с. 20].

На думку наших сучасників, на підприємстві діяльністю, що охоплює основний і супутній інноваційні процеси, і здійснює всі ті наукові, технологічні, управлінські, фінансові та комерційні заходи, які фактично або за задумом призводять до отримання кінцевого результату — інноваційного продукту, є інноваційна діяльність [14, с. 12].

Виходячи із наведеного можна погодитися з тим, що інноваційна діяльність охоплює весь інноваційний процес, який розпочинається розробкою ідеї і закінчується реалізацією готової продукції. Проте, в теоретичному аспекті існують суперечності щодо розмежування інноваційної діяльності та інноваційного

процесу. Тому, для поглиблення розуміння взаємозв'язків між даними поняттями, їх порівняння представлено в табл. 2.

Таблиця 2

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ «ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС»
ТА «ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»***

Складові змісту поняття	Інноваційний процес		Інноваційна діяльність	
	Характеристика	Визначення	Характеристика	Визначення
Змістовне ядро	Життєвий цикл інновацій (лінійна модель)	Період від зародження ідеї, розробки, створення, впровадження, поширення, використання інновацій, до її утилізації (занепаду). Послідовність цих процесів дістала назву інноваційного процесу	Здійснення інноваційного процесу	Інноваційна діяльність включає в себе всі види діяльності в рамках повного життєвого циклу інновацій
Сучасні характеристики, похідні від змістовного ядра	Нелінійні (інтеграційні) моделі	Тотальне уявлення про лінійність інноваційного процесу, що було правдивим в доінноваційну епоху, в даний час замінено іншим, в основі якого — уявлення про переважачу нелінійність інноваційних процесів. Згідно з цією моделлю, інноваційна ідея (ідея нового продукту, ідея нового бізнесу) може виникати на будь-якому етапі інноваційного циклу, найбільш часто — як результат маркетингового аналізу	Функція та інструмент підприємства	Інноваційна діяльність — це сукупність інноваційної праці і інноваційного підприємництва; «В умовах ринкової економіки здійснення інноваційної діяльності опосередковується комерційною доцільністю»; Інноваційна діяльність виступає особливим інструментом підприємництва
Соціальна складова	Співпраця учасників, основу якої складає соціальний капітал інновацій	Інноваційний процес — це творчість багатьох учасників і кожен з них має свій статус і виконує певну роль	Інноваційна діяльність як соціально-економічний процес	Реальність суспільства і економіки знань можливі на індивідуальному рівні тільки в тому випадку, якщо на першому плані перебуває інноваційна діяльність

*Джерело: [15, с. 61].

Враховуємо те, що інноваційна діяльність це не разова дія, а сукупність послідовних дій із впровадження ідей та їх реалізації у вигляді кінцевих результатів. Із урахуванням зазначеного, погоджуємося із розумінням інноваційної діяльності, згідно із яким у результаті її здійснення відбувається трансформація передових ідей у якісно нові технологічні процеси і розробки, в результаті реалізації яких створюють нові або удосконалюють існуючі товари та послуги.

На практиці, в Україні тенденції інноваційної діяльності достатньо суперечливі (табл. 3).

Таблиця 3

**ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ
ПРОТЯГОМ 2000—2014 РОКІВ, %***

Рік	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації	Частка підприємств, що впроваджували інновації у структурі інноваційно активних підприємств	Темпи приросту (зниження) до рівня 2000 року	
				Питома вага підприємств, що займалися інноваціями	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації
1	2	3	4	5	6
2000	18	14,8	82,22	0,00	0,00
2001	16,5	14,3	86,67	-8,33	-3,38
2002	18	14,6	81,11	0,00	-1,35
2003	15,1	11,5	76,16	-16,11	-22,30
2004	13,7	10	72,99	-23,89	-32,43
2005	11,9	8,2	68,91	-33,89	-44,59
2006	11,2	10	89,29	-37,78	-32,43
2007	14,2	11,5	80,99	-21,11	-22,30
2008	13	10,8	83,08	-27,78	-27,03
2009	12,8	10,7	83,59	-28,89	-27,70
2010	13,8	11,5	83,33	-23,33	-22,30
2011	16,2	12,8	79,01	-10,00	-13,51
2012	17,4	13,6	78,16	-3,33	-8,11
2013	16,8	13,6	80,95	-3,45	0,00
2014	16,1	12,1	75,16	-4,17	-11,03

* Джерело: [16].

У докризовий період рівень інноваційної активності був найвищим у 2007 році. У порівнянні з 2005 р., тоді кількість промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, збільшилася на 23,3 %, а їхня частина у загальній кількості промислових підприємств зросла з 11,9 у 2005 р. до 14,2 % у 2007 р. За цей період кількість підприємств, що впроваджували інновації, зрос-

ла на 40,2 %. Світова фінансово-економічна криза (2008—2009 рр.) руйнівно вплинула на стан інноваційної сфери. У цей період показники інноваційної активності мали переважно низхідну динаміку.

Протягом останніх п'яти років питома вага підприємств, що впроваджували інновації дещо зросла. У 2010 р. інновації впроваджували 11,5 % підприємств, у 2011 р. — 12,8 %, у 2012 р. та 2013 р. — по 13,6 %, у 2014 р. — 12,1 %. Проте, за часткою підприємств, що впроваджували інновації, Україна поступається іншим. Наприклад, серед європейських країн найбільша питома вага підприємств, що впроваджували інновації, у Німеччині — 79,3 % і в Люксембурзі — 68,1 % [17].

Частка підприємств, що займаються інноваційною активністю, в Україні є також не значною. У 2010 році інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1462 підприємства, або 13,8 % загальної кількості промислових підприємств (у 2009 році — 1411 або 12,8 %), що свідчить про поступове поживлення інноваційної діяльності у посткризовий період. Досягнути принаймні докризових показників не вдалось (у 2007 році — 14,2 %). Проте, таке поживлення лягло в основу подальшого зростання частки підприємств, що займалися інноваціями. У 2011 р. інноваціями займалися 16,2 % підприємств, у 2012 р. — 17,4 %, у 2013 р. — 16,8 %, у 2014 р. — 16,1 %.

Висновки. Таким чином, дослідження теоретичних основ і прикладних аспектів інноваційної діяльності підтверджують її багатогранність і різноманітність проявів на практиці. У теоретичному аспекті інноваційна діяльність співвідноситься із інноваційним процесом і є ширшою за останній, оскільки передбачає не лише безпосереднє створення інновацій, а й впровадження та розвиток уже існуючих результатів інноваційної діяльності інших суб'єктів господарювання. Це дозволяє сформулювати синергійний ефект, що поєднується в прояві інноваційної діяльності на рівні держави, визначає її результативність. В Україні тенденції інноваційної діяльності є достатньо суперечливими, що пов'язано із достатньо довгим періодом становлення ринкової економіки, соціально-економічною нестабільністю. Існують проблеми інноваційної діяльності, які, виходячи із наведеного у нашому дослідженні аналізу, пов'язані із низьким порівняно з іншими країнами рівнем інноваційної активності промислових підприємств, недостатніми обсягами реалізованої інноваційної продукції. Для вирішення наведених проблем, на нашу думку, важливим є розширення рівня поінформованості суб'єктів господарювання щодо пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, її державна підтримка, стимулювання виходу вітчизняних суб'єктів господарювання на міжнародні ринки.

Література

1. Санто Б. Сила инновационного саморазвития / Б. Санто // Инновации. — 2004. — № 2. — С. 5–15.
2. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Ф. Друкер; [пер. з англ.]. — К.: Україна, 1994. — 319 с.
3. Mench G. Statement in Technology: innovation overcome the depression / G. Mench. — Cambridge : Mass, 1979.

4. Маршал А. Основы экономической науки / А. Маршал. — М.: Эксмо, 2007. — 830 с.
5. Вальрас Л. Элементы чистой политической экономии или Теория собственного богатства / Л. Вальрас. — М.: Университет. б-ка: Экономика, 2000. — 421 с.
6. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. — Вінниця: УНІВЕРСУМ. — Вінниця, 2008. — 397 с.
7. Захаркін О. О. Інноваційна діяльність підприємства: теоретичний аспект / О. О. Захаркін // Проблеми економіки. — 2013. — № 4. — С. 274–280.
8. Покропивний С. Ф. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання / С. Ф. Покропивний // Економіка України. — 1995. — № 2. — С. 24.
9. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент: учебник / Р. А. Фатхутдинов. — М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998.
10. Харів П. С. Інновацій на діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів / П. С. Харів. — Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», 2003. — 326 с.
11. Лановська, Г. І. Методичні підходи до оцінки інноваційної політики підприємств спиртової промисловості : монографія / Г. І. Лановська, Т. А. Говорушко. — К.: МВЦ «Медінформ», 2013. — 204 с.
12. Шпикуляк О. Г. Етапність інноваційного процесу та оцінка ефективності інноваційної діяльності. / О. Г. Шпикуляк, С. О. Тивончук, С. В. Тивончук, О. М. Супрун // Економіка АПК. — 2011. — № 12. — С. 109–116.
13. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. — М.: Соцэкгиз, 1962. — 678 с.
14. Буренніков Ю. Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств (на прикладі машинобудування): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Ю. Ю. Буренніков; Хмельниц. нац. ун-т. — Хмельницький, 2009. — 20 с.
15. Носик О. М. Теоретичні підходи до визначення змісту соціально-інноваційної моделі економічного розвитку / О. М. Носик // БізнесІнформ. — 2014. — № 4. — С. 59–64.
16. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. Статистична інформація. Наука та інновації. Наукова та інноваційна діяльність (1990–2015 рр.). / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
17. European Commission. Eurostat. / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

References

1. Santo B. «Sila innovacionnogo samorazvitija. « *Innovacii*, 2 (2004): 5 — 15.
2. Druker P. «*Jak zabezpechytu uspih u biznesi: novatorstvo i pidpryjemnyctvo* « [per. z angl.]. К.: Ukraї'na, (1994): 319.
3. Mench G. «*Statement in Technology: innovation overcome the depression* « Cambridge : Mass, (1979).
4. Marshal A. «*Osnovy jekonomicheskoy nauki*» М.: Jeksmo, (2007): 830.
5. Val'ras L. «*Jelementy chistoj politicheskoy jekonomii ili Teorijasobstvennogo bogatstva* « М.: Universitet. б-ка: Jekonomika, (2000): 421.
6. Zjan'ko V. V. «*Innovacijne pidpryjemnyctvo: sutnist', mehanizmy i formy rozvytku*». Monografija. Vinnycja: UNIVERSUM. Vinnycja, (2008): 397 s.
7. Zaharkin O. O. «*Innovacijna dijaj'nist' pidpryjemstva: teoretychnyj aspekt* « *Problemy ekonomiky.*, 4 (2013): 274—280.
8. Pokropyvnyj S. F. «*Innovacijnyj menedzhment u rynkovij systemi gospodarjuvannja* « *Ekonomika Ukraї'ny.*, 2 (1995): 24.

9. Fathutdinov R. A. «*Innovacionnyj menedzhment*» uchebник M.: Biznes-shkola «Intel-Sintez», (1998).
10. Hariv P. S. «*Innovacij na dijtal'nist' pidpryjemstva ta ekonomichna ocinka innovacijnyh procesiv*» Ternopil': Vyd-vo «Ekonomichna dumka», (2003): 326.
11. Lanovs'ka, G. I., Govorushko T. A. «*Metodychni pidhody do ocinky innovacijnoi' polityky pidpryjemstv spyrtovoi' promyslovosti*»: monografija. K.: MVC «Medinform», (2013): 204.
12. Shpykuljak O. G., Tyvonchuk S. O., Tyvonchuk S. V., Suprun O. M. «*Etapnist' innovacijnogo procesu ta ocinka efektyvnosti innovacijnoi' dijtal'nosti*.» *Ekonomika APK.*, 12 (2011): 109—116.
13. Smit A. «*Issledovanie o prirode i prichinah bogatstva narodov*» M. (1962): 678.
14. Burennikov Ju. Ju. «*Upravlinnja innovacijnoju dijtal'nistju promyslovyh pidpryjemstv (na prykladi mashynobuduvannja)*»: Avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.00.04. Hmel'nyc. nac. un-t. Hmel'nyc'kyj, (2009): 20 s.
15. Nosyk O. M. «*Teoretychni pidhody do vyznachennja zmistu social'no-innovacijnoi' modeli ekonomichnogo rozvytku*» *BiznesInform.*, 14 (2014): 59—64.
16. «*Statystychna Informacija. Nauka Ta Innovacii*». Naukova Ta Innovacijna Dijal'nist' (1990 –2015).» Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy. Accessed December 2, 2015. <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
17. «*Your Key to European Statistics*.» European Comission. Eurostat. Accessed December 2, 2015. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРИКЛАДНОЙ АСПЕКТ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

А.М. Дыба, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры банковских инвестиций ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»
Ю.О. Гернего, кандидат экономических наук, доцент кафедры банковских инвестиций ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Аннотация. В статье произведен анализ теоретических подходов к пониманию сущности инновационной деятельности, обоснованы точки зрения классиков политической экономии, а также наших современников. Обоснован подход к пониманию соотношения инновационного процесса и инновационной деятельности, что характеризует практическую направленность последней. Проанализированы результаты инновационной деятельности в Украине, намечены ее основные тенденции и проблемы, сделаны предложения для их решения.

Ключевые слова: инновация, инновационное развитие, инновационный процесс, тенденции инновационной деятельности, национальная экономика.

THEORETICAL BASICS AND APPLIED ASPECT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

O. Dyba, PhD,
SHEI «Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman»

Iu. Gernego, PhD,
SHEI «Kyiv National Economic
University named after Vadym Hetman»

Abstract. In the first part of the article is made the analysis of theoretical approaches to the essence of innovative activity. The points of views of classics of political economy and our contemporaries are analyzed and compared. The connection between the innovative activity and innovative process is represented. It shows the practical orientation of innovative activity. Taking different point into consideration, we believe, that the result of innovative activity is transformation of ideas in new technological processes, which create new and improved goods and services.

In the second part of the article is described the innovative activity in Ukraine. The information about the main trends of innovative activity of the enterprises is given. The data approve the instable situation, which is connected with the social and economical problems of national economy. The main problems of innovative activity are created by the lower level of innovative activity of Ukrainian enterprises in comparing with such activity in the foreign development countries. The problems can be solved under conditions of multifaceted stimulation of innovative activity of enterprises.

Keywords: business strategy, strategic management, strategic adaptation, business processes, strategic imperative, national economy.

Стаття надійшла до редакції 29.09.2015

УДК 330.101.2: 334.012: 65.014.1

Кукоба Володимир Павлович³

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБІТ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФЕРУ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. У статті наведено авторське розуміння економічної сутності «енергоощадження», «енергозбереження», «енергоефективності» і «трансферу технологій», а також запропоновано визначення «трансферу енергоефективних технологій». Надано раціональний склад і опис найважливіших напрямів дій із забезпечення трансферу енергоефективних технологій на підприємствах. Запропоновано перелік, структурування і зміст основних функцій управлінських підрозділів підприємств, які реалізуються цими підрозділами при виконанні робіт з трансферу технологій.

Ключові слова: енергоефективність, трансфер технологій, забезпечення трансферу, енергоощадження, енергозбереження.

³ **Володимир Павлович Кукоба** — доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємств, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» kuk015@ukr.net